

Művésztehetségeket képeznek

Szakértők bevonásával oktatják a fiatal érmellékieket az Ér Hangja Egyesület foglalkozássorozatán

Elindult a *Festeni jó – tehetségprogram Székelyhídon* képzőművészeti tehetséggondozó féléves képzés városunkban. Ahogy előző számunkban megírtuk, a projektben tizenhat tehetséges székelyhídi és környékbeli fiatal vehet részt a 60 órára tervezett, festészet területét felölelő elméleti és gyakorlati kurzuson. A tehetségprogram az Ér Hangja Egyesület szervezésében, a magyar kormány által meghirdetett Nemzeti Tehetség Program keretében elnyert pályázat jóvoltából valósul meg.

A projekt részleteiről Guba Kerekes Zsuzsát, a foglalkozások egyik irányítóját kérdeztük, aki elmondta, hogy az első alkalmakat Árus Tünde képzőművész, pedagógus segítségével tervezték és valósították meg, illetve Gagy Judit Eszter grafikussal az ajánlások alapján elkészítették a heti kétszer kétórás foglalkozások tervezetét. A legelső alkalommal közös alkotást készített a teljes létszámban megjelenő csapat, egy előre alapozott poszterre mindenki saját elképzelését rajzolhatta fel. A tervek szerint ezt az utolsó foglalkozáson

Bár a fejlődés egyéni szinten zajlik, ennek egyik elengedhetetlen része a csapatmunka, a közös alkotás is

megismétlik – a majdan születő alkotások képet adhatnak a közösen bejárt útról.

Az első alkalom végére összeállt munka a gyerekek különböző tehetségeiről árulkodik

A kezdés az alapokról szól, megismerkednek a pont, vonal, folt, szín használatával, az árnyék és tónus jelentőségével, különböző ábrázolási rendszerekkel, valamint formai megoldásokkal. A gyakorlati oktatás mellett a foglalkozások egy része a festészeti irányzatokkal, illetve művészettörténeti vonatkozásokkal is megismerteti a résztvevőket.

Kipróbálhatják a különböző eszközöket és technikákat: grafit, szén, pasztell, tus, akvarell, amelyekkel portrét, falusi portát, csendéletet, tájképet, virágokat értelmezhetnek formailag és örökíthetnek meg, de betekintést nyernek a verses és prózai irodalom illusztrálásába is.

Amint az időjárás megengedi, a foglalkozások egy része a szabadba költözik, hiszen a fény és árnyék játékanak varázsát csak ott lehet igazán megismerni. A féléves tehetséggondozó program háromnapos műhelygyakorlattal, táborral ér véget. A válogatott alkotásokból kiállítás nyílik majd a múzeum

épületében, így minden érdeklődő bepillantást nyer a féléves eredményes munkájába.

Zsuzsa azt is hangsúlyozta, hogy nem minden tehetség választja a képzőművészetet életpályának, az is nagy dolog, hogy a résztvevők szép élményekkel gazdagodnak és a szerzett ismeretek birtokában hozzáértőként viszonyulnak az alkotásokhoz, hiszen része kellene ez legyen az általános műveltségnek.

R. J. CS.

MINISZTERELNÖKSÉG
CSALÁDOKÉRT FELELŐS TÁRCA NÉLKÜLI MINISZTER

Nemzeti Tehetség Program

Visszatérés az otthoni képernyők elől az iskola padjaiba

Sokan örülnek, hogy gyermekeik újra a tantermekben tanulhatnak. Kevesebben vannak, akik emiatt aggodnak vagy kételyeik vannak. Szigorú szabályok betartásával, február 8-án újraindult a tantermekben a tanítás. Reggelente ismét iskolába siető gyermekekkel és az őket kísérő szülőikkel teltek meg az utcák.

A személyes jelenlétre a tanulóknak és pedagógusaiknak egyformán szükségük van, egyáltalán nem hasonlítható össze tehát a tantermekben zajló oktatás az online párjával. Vannak olyan helyzetek, amelyek ebben a megfoghatatlan térben nem megoldhatóak, hiszen az iskolában nemcsak lexikális tudás kerül a gyermekek birtokába, hanem megtanulnak közösségben élni és társas kapcsolatokat kialakítani.

„Miért jobb a tantermekben tanulni, mint online?” – erről kérdeztem

egy-egy óvodást, kolozsvári kisiskolás tanulót, illetve a székelyhídi Petőfi Sándor Elméleti Líceum néhány diákját. Lássuk, hogyan látják ők a tanulás különböző formáit:

Somogyi Regina (székelyhídi óvodás): „Azért jó az óvodában, mert mindenfélét játszunk az óvónénikkel. A társaimat azért jó látni közelről, mert szeretem őket.”

Szabó Lili (III. osztály, kolozsvári Talentum Református Iskola): „Szerintem azért jobb ez, mint az online, mert kevésbé személytelen. Sokkal könnyebb így tanulni, mint amikor egy telefonhoz, laptopoz, tablethez kell beszélni, és szakadozik, nem érted tisztán, hogy ki mit mond. Mikor az osztályban vagy és elmagyarázza a tanító néni, az osztálytársaid is mondanak hozzá dolgokat, segítséget kérhetsz.”

Jókedvű tanulás a Petőfi Sándor Elméleti Líceum előkészítő B osztályában. A pedagógusoknak fontos támaszpont a tanár-diák szemtől-szembe visszajelzés megléte

Falugazdász-beszámoló tavalyi megvalósításokról, idej tervekről

A természet szeretete, kezdettől fogva
 Antal József vagyok, 34 éves, érolaszi születésű erdészmérnök, 2018 decembere óta a Bihar megyei falugazdász-hálózat oszlopos tagja. Jelenleg Székelyhídon élek a feleségemmel, kislányunkkal és nemrég született kisfiunkkal.

Az általános és középiskolát, majd az elméleti líceumot is városunkban végeztem, ahol 2005-ben sikeresen leérettségiztem. Az ezt követő tanulmányaimat a Nagyvárad Állami Egyetem Környezetvédelmi Karán folytattam, ahol 2009-ben erdészmérnöki diplomát, majd 2011-ben a mesteri fokozatot is szereztem. Munkahelyhiány miatt sajnos erdészmérnökként azóta sem sikerült elhelyezkednem, így közel hét éven át különböző őrző-védő cégeknél dolgoztam.

Édesapám is erdész volt, így ebben a környezetben felnőve mindig is érdekelt a természet, sokat segítettem a szüleimnek úgy a mezei munkában, mint az állatok gondozásában, így ma is foglalkozom ezzel. A gyümölcsstermesztést, a gyümölcsfák metszését, gondozását, oltását és szemzését már felnőtt koromban sajátítottam el. Másik szenvedélyem a galambászat, gyerekkorom óta pedig hobbiszinten foglalkozom főleg postagalambok tenyésztésével.

Közös munka a mezőgazdaságban és állattenyésztésben

Amikor 2018 decemberében Székelyhíd városvezetése felkért a falugazdász szerep betöltésére, egyből igent mondtam, hiszen fontosnak tartom a vidéki gazdáknak való segítségnyújtást. Jelenleg a következő tizenhét település tartozik falugazdászkerületemhez: Székelyhíd város és a hozzá tartozó falvak: Csokaly,

Érköbölkút, Érolaszi, Hegyközszentmiklós, Nagykágya; Kiskereki, Érkeserű és Asszonyvására; Bihardiószeg és Jankafalva; Szentjobb és Berettyócsuhaj; Szalárd, Jákóhodos és Hegyközszentimre; Biharfélegyháza.

Ebben a körzetben Góder Imre falugazdász munkatársammal közösen dolgozunk. Imre főleg az állattenyésztő gazdákkal foglalkozik, míg én a mezőgazdasággal, gyümölcs- és zöldségtermesztő gazdákkal tartom a kapcsolatot. Jelenleg a körzetemből több, mint négyszáz gazda adatai szerepelnek az adatbázisomban.

A 2020-as év elején nagy lendülettel és lelkesedéssel fogtam munkához. Több gazdátalálkozót szerveztem és borászképzések szervezésében is részt vettem Pálfi Noémi, az Erdélyi Magyar Borászok Egyesületének ügyvezető elnöke mellett. Tavaly januárban falugazdász munkatársaimmal együtt ismételtenszerveztük a budapesti Agromash Expóra történő látogatást. Erre a rendezvényre több, mint ötven gazdának biztosítottam belépőjegyet, illetve kollégáimmal együtt szerveztük meg az autóbusszal történő utazást is. A környékbeli gazdákkal együtt különböző előadásokon, termékbemutatókon és gépkiállításokon vettünk részt, mint például a talajkímélő mezőgazdasági technológiákén, vagy az Agropartner cég- és termékbemutatóján. Az állattenyésztés területén elindítottuk a szarvasmarha-felmérést egy szövetkezet létrehozása érdekében. Ezzel kapcsolatosan is nagyon sok szarvasmarhatartó gazdaságát látogattam meg.

Segítségnyújtás a járvány ideje alatt

Aztán egy éve bekövetkezett az, amire senki sem számított, Európában is felütötte fejét

és rohamosan elkezdett terjedni a koronavírus. Ez sajnos, olyan korlátozások meghozatalára kényszerítette a kormányt, amelyek megakadályozták a különböző előadások, rendezvények és utazások további szervezését. A kijárási tilalom alatt már arra sem volt lehetőség, hogy a gazdaságokat személyesen meglátogassam. Annak érdekében, hogy továbbra is a gazdák mellett maradjak ebben a nehéz időszakban, kicsit átszerveztem a tevékenységem, főleg telefonon és internetes kommunikáció útján tartottam a kapcsolatot velük. Informáltam őket az éppen érvényben lévő szabályokról, és a kijárási tilalom alatt használatos nyilatkozatokat sokszorosítottam és terjesztettem, melyek igen gyakran változtak 2020 tavaszán.

Szintén telefonon értesítettem az érintett gazdákat az állam biztosította, úgynevezett Covid-támogatásokról és azok feltételeiről, amelyet a sertés-, szarvasmarha-, juh-, kecske- vagy éppen tojtyúktartók kaphattak.

Később ez a támogatás kiterjedt a zöldség-, gyümölcs- és szőlőtermesztők számára is. Erről is igyekeztem mindenkit értesíteni a körzetemből. Ezeket a támogatásokat az állam idén január 8-tól kezdődően kezdte átutalni a gazdák bankszámlájára.

Várva-várt fejlesztések és rendezvények

Bízom abban, hogy ez az év sok lehetőséget tartogat számunkra, és hogy el fognak indulni azok a pályázati kiírások, amelyekre a Bihar megyei gazdák már régóta várnak. Ezek a támogatások nagyban hozzájárulnának a mezőgazdaság fejlesztéséhez a térségünkben, és ahhoz, hogy valóban megérje ezzel az ágazattal foglalkozni a kisgazdáknak is. Remélem, hogy hamarosan jó hírrrel értesíthetem majd a gazdákat ezzel kapcsolatosan, nem pusztán ígéreteket közvetíthetek.

Bízom abban is, hogy a koronavírus-járvány hamarosan alábbhagy és ismételtlen lehetőségem nyílik arra, hogy különböző beltéri- és kültéri rendezvényeket, tanfolyamokat, előadásokat, utazásokat szervezzek a gazdák számára, különböző mezőgazdasági- és jószágkiállításokra. Terveim között szerepel egy bemutató szervezése a gyümölcsfák metszéséről, sajtkészítő tanfolyam, valamint a hagyományos kovászos kenyérsütés bemutatása is.

Egyszerű, lelkiismeretes, közvetlen és becsületes embernek tartom magam, és ezeket az értékeket igyekszem közvetíteni a munkám során a gazdákkal való kapcsolatomban. Forduljanak hozzám bizalommal, ha a segítségükre lehetek!

Tisztelettel,
ANTAL JÓZSEF falugazdász
 (tel.: 0762-386609)

Hagyományos disznóvágás a Hegyköz-Ér Panzióban

FOTÓK: ÁRUS CSONGOR LÁSZLÓ

A sertés feldolgozásában a helybéli Király József presbiter, Istvándi Zsolt karbantartó és Szabó Imre kapus, pénztáros segítettek

Hagyományos disznóvágáson vehettek részt a hegyközszentmiklósi Hegyköz-Ér Panzió vendégei és a helyi lakosok, akik kilátogattak a január végi eseményre. Az első hagyományos disznóvágást 2015-ben tartották a panzió területén és azóta minden évben megszervezték.

Árus Csongor László helyi református lelkipásztor elmondta, az ötletgazda Perje Csaba érmelléki

származású mesterszakács volt, aki jelenleg Bécsben él. Ő javasolta, hogy télen legyen egy ilyen hagyományörző disznóvágás. Az ötlet nagy sikere abból is kitűnik, hogy tavaly két alkalommal is volt igény a disznóvágásra, így decemberben és januárban is megszervezték. „Mióta megépült a panzió, lehetett kényelmesen fogadni a vendégeket, mivelhogy tágasabb

a hely, jobban elfértek. A szálláshelyeink telt házasok voltak, de jöttek külsős vendégek is. Az első években élőzenés rendezvény volt, tombolával. Most, hogy van ez a korlátozás, így háromnapos lett a rendezvény. Magyarországról sokan vannak visszatérő vendégek, akik ebben az évben nem tudtak jönni. Nagyon sajnálták, hogy nem tudtak részt venni a disznó-

vágáson” – tette hozzá a lelkész. Arra a kérdésre, hogy mit javasol a helyi közösségnek, a lelkipásztor azt válaszolta, „fontos lenne, hogy az emberek megérezzék a hagyományt, sajnos felgyorsult a világ, olyannyira, hogy most már nem ünnep a disznóvágás. Lényeg, hogy minél hamarabb dolgozzák fel a sertést, majd kerüljön be a fagyasztóba a hús.

Régen még készítettek gömböcöt, borsajtot, kocsonyát főztek, hideg májast készítettek, a sertéshúst marhahússal vegyítve szalámit tölthettek. A sonkát, szalonnát füstölték, a csontos részek pedig levesbe, káposztába kerültek. Lassan kimaradnak ezek az ételek, mivel igen sokat kell dolgozni velük és időigényesek. Viszont egy házi nevelésű disznó húsa minőségben messze felülmúlja azt, amit a kereskedelemben lehet kapni.”

Az Érmelléken régi idők óta hagyománya van a téli, karácsonyi disznóvágásnak. Ezért dolgoztak nagyszüleink, szüleink, hogy amikor megérkezett a tél, levágják a maguk által nevelt disznót, tartanak disznótort. Nagyszüleink idejében a családok a disznóvágással biztosították az egész éves hús- és zsiradékészletüket, füstölt húsok, kolbászok, tepertő, illetve zsír formájában. A disznó megfogására és levágására összehívták a szomszédokból a férfiakat, a feldolgozásához pedig természetesen a családtagokat, testvéreket és azok családját. Mindezeknek falun összekötő erejük van, együtt örülnek és együtt vidágnak ezen a napon a családok. Ezért szép dolog a panzióban a hagyományörző disznóvágás. A disznóvágáson a hagyománynak megfelelően reggelire jut a sült, hagymás disznóvér, ebédre toroskáposzta és orjaleves, estére pedig a frissen elkészült hurka, kolbász, pecsenye.

BÉRES ANGÉLA

Ötéves a Rádió Ér online rádió és podcastcsatorna

Folyamatos működésének ötödik évét ünnepelte a Rádió Ér online rádió és podcastcsatorna február közepén. A 2016. február 15-én második nekifutásra újtára indított online rádiót kezdetben két személy kezdte el működtetni, egy délutáni élő adással. Napközben a zenei kínálatot és az előző napi élő műsor ismétlését lehetett hallgatni a rádió honlapján, a délutáni élő adások elkészítésében pedig fokozatosan egyre többen vettek részt. 2017. október 30-án indult újtára a rádiós csapat újabb kezdeményezése, amely egy reggeli élő adást foglalt magába, hírekkel, időjárás-jelentéssel, zenével.

A délutáni élő adásokat egy korszerűbb műsorformátum váltotta fel, a podcast műfaja, melynek lényege, hogy nem korlátozza a hallgatók idejét adott időpontra, hanem az anyagok bármikor elérhetőek a rádió YouTube csatornáján ([youtube.com/c/RádióEr2016](https://www.youtube.com/c/RádióEr2016)), illetve minden podcasttel foglalkozó platformon, közösségi oldalon.

Az *Értágító* néven futó podcastorozat jelenleg több mint 320 részt tud felmutatni, több száz vendéggel, meghívottal, témával. A rádiós csapat – élve a podcast műfajának előnyeivel – számos interjút, beszélgetést készített már híres és érdekes emberekkel, zenekarokkal, közéleti személyiségekkel egyaránt. Igyekeznek úgy gondolkodni és úgy összeállítani az adásokat, hogy ezekben bárki megtalálhassa a maga számára érdekes, értékes dolgokat. Heti két alkalommal, kedden és pénteken jelenik meg friss *Értágító* podcast, minden hétköznap reggel pedig a *Jó reggeli* című adás hallható a rádió honlapján (erhangja.ro/radio).

Kiss Lóránt, Rupárcsics J. Csilla és Lencar Péter közösen működtetik 2018 őszétől a rádiót, egyben a podcasteket is készítik

A csapat számára fontos, hogy elindítottak egy olyan dolgot nemcsak Bihar megyében, hanem országos szinten, amelynek úttörői, hiszen amikor 2019 januárjában elkezdtek ilyen téren is működni – elmondásuk szerint – Romániában a *Rádió Ér*

volt az első magyar nyelvű podcastcsatorna. Ami még fontosabb, hogy ebből kifolyólag olyan tartalmakat gyárthatnak, amelyek hiánypótlók lehetnek helyi szinten.

LENCAR PÉTER

Ingyenes internetelés a város több pontján

Vezeték nélküli internet-hozzáférési pontokat telepítettek Székelyhídon, ingyenesen elérhető az internet a központi parkban, a múzeum épületének környékén, a városi piacon, a futballpályán és az új park területén. Mindez annak a sikeres, 15 000 eurós támogatást elnyerő pályázatnak köszönhető, amelyet a városvezetés a 2018-ban az Európai Unió által meghirdetett WiFi4EU programra nyújtott be.

Ezzel a megvalósítással településünk csatlakozott ahhoz az EU által fontosnak tartott kezdeményezéshez, melynek lényege, hogy lakóhelyétől és anyagi helyzetétől függetlenül minden európai polgár hozzáférhessen

a világhálózathoz. Reményeink szerint egyszerűen ér a világhálózathoz, és újra életre kel a turizmus, melynek fellendítéséhez ez a kezdeményezés is hozzájárul, hiszen előnyt jelent ez az ide látogatók számára is.

RUPÁRCSICS J. CSILLA

FORRÁS: CSOKALY HIVATALOS FACEBOOK-OLDALA

Felújították a csokalyi buszmegállót

A polgármesteri hivatal munkatársai február elején tettek intézkedéseket a buszmegálló helyreállítására. Kéri a lakosságot, hogy vigyázzanak annak épségére és jelezzék, amennyiben úgy tapasztalják, hogy azt valaki rongálja.

Az oktatási és egészségügyi szolgáltatásokat fejlesztik

A többségi és a roma lakosság szükségleteire szabva nyújtotta be pályázatát Székelyhid városvezetése az Európai Gazdasági Térség és a Norvég Alap kiírására, a projekt sikeres elbírálásban részesült a többlépcsős értékelés után. A programterv az *Oktatási és egészségügyi szolgáltatások minőségjavítása a székelyhídi romaközösségekben* elnevezést viseli, amely nagyvonalakban jelzi, mire is helyezi a hangsúlyt mind a pályázató, mind a pályázó. De mi is fog megvalósulni ennek a közel három évig tartó tevékenység sorozatnak köszönhetően? Kiket szólítanak meg a foglalkozások?

A projekt oktatási fejlesztéseket foglal magába, pontosabban öt SMART (okos) laboratórium felszerelését a LEGO tanulási módszer alkalmazásának és innovatív oktatási tevékenységek szervezésének előmozdítására. Emellett orvosi szolgáltatások válnak majd elérhetővé egy iskolai egységen belül, hiszen orvosi és fogorvosi rendelő felszerelését is lehetővé teszi a támogatás. A hátrányos megkülönböztetés ellen tevőlegesen is történő lépések között oktatók esélyegyenlőségi képzése is elérhetővé válik majd. A LEGO-termék felszerelése 425 veszélyeztetett helyzetű, roma etnikumú gyereket és ötven, a többségi lakosságból érkező gyerek oktatáshoz

való hozzáférést és abban való részvételét segíti elő. Az egészségügyi egységekben heti öt munkanapon, napi nyolc órán át várják majd a jobbulást igénylő gyerekeket. Az antidiszkriminációs kérdésekre specializált tizenkét oktató további harminchat roma személynek fogja átadni a hátrányos megkülönböztetésről, esélyegyenlőségről összeállított tudásanyagot, amelyre építve hosszú távon és hatékonyan tudnak majd fellépni a közösségüket ért incidensek kapcsán.

Ezeknek megfelelően a projekt a 3–15 éves kor közötti roma etnikumú gyerekeket szólítja meg, és velük együtt azokat az oktatókat, akik a romaközösségekben dolgoznak, illetve azokat a többségi lakossághoz tartozó lakosokat, akik érintettek lesznek a különböző tevékenységekben való részvétel által, továbbá olyan oktatásban, egészségügyben, szociális munkakörben dolgozókat, akik a roma közösség tagjaival működnek együtt mindennapi munkájuk során.

A projekt iránt érdeklődők további információkat a program hivatalos honlapján találhatnak: www.educatiesisanatate.ro.

ÉR HANGJA

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Ön is az ingyenesen terjesztett *ÉR hangja* havilap rendszeres olvasója? Esetleg az *ÉR Tv* nézője vagy a *Rádió Ér* hallgatója?

Ha fontosnak, értékesnek tartja munkánkat, támogassa Ön is az *ÉR Hangja* Egyesület nonprofit tevékenységét bármilyen összegű felajánlással, hogy továbbra is felkerekeshessünk és megismertessünk Önnel érdekes helyeket, személyeket, foglalkozásokat, hogy értékeket menthessünk, hogy a fiatalok látókörét bővíthessük nemzetközi ifjúsági programjainkon keresztül, és hogy segítse mottónkat: tájékoztatás és folyamatosság. Felajánlását küldje a RO58 CECE BH35 30RO N066 7728-as bankszámlaszámra vagy további tájékoztatásért keresse egyesületünket a www.erhangja.ro honlapon és az erhangja1@gmail.com e-mail-címen! Adni jó!

Nagy székelyhídi fűtési körkép

Minden lakás megérdemel egy kandallót vagy cserépkályhát!

A fűtésszezonban a kályhakészítés, fűtés, biztonsági szabályok betartása igencsak aktuális témák. A riportunkban megkérdezett székelyhídi kályhás mesterekkel folytatott beszélgetések igencsak felkeltették az érdeklődésem, hogy a gyakorlatban is kipróbáljam majd a közeljövőben valamely lehetőséget.

Vissza a gyökerekhez

– a hagyományos cserépkályhák Péter-Pakó Sándor volt az első beszélgetőpartnerem, aki elmondása szerint mindig is autószerelői pályára készült, ám időközben elrögzítette a szívét a kályhakészítés szépsége, melynek azóta is minden szabadidejét szenteli. Tizenkét-tizenhárom éves fiúcska volt, mikor elkezdett nyaranta dolgozni, hogy egy kis zsebpénzt keresen a vakációban. Egy szerencsés véletlen, női cselszövés változtatta meg addigi szilárd elhatározását, mely szerint ő autószerelő lesz, ha felnő. Édesanyja és nagynénje ötlete alapján elkezdett segédkezni nagybátyja, Pap Sándor mellett, aki maga öt évig Nagyváradon kályhakészítő manufaktúrában inaskodott egy ottani kályhás mester mellett. Szerencsés véletlen fordulatnak köszönhető ez is, mivel szintén női kezek mozgatták a sorszövevényes szálait, hiszen a nagybácsit nővére vitte el erre a helyre. Péter-Pakó Sándor azt is elmesélte nagybátyjáról, hogy ő volt az első, aki elhozta környékünkre a kályhás mesterség művészetét, aminek az alapjait a fiatalok idővel továbbfejlesztették. De ez semmit sem vesz el a még ma is élő, 90. életévét betöltött Pap Sándor érdemeiből, akitől a környéken szinte minden kályhás mester elleszte az alapokat.

Idővel elvégezte az addig ahított autószerelői szakot, de szinte nem is dolgozott a szakmá-

ban, mert valami hiányzott neki a mindennapi megelégedettséghez. Ezt az egyszerű örömet a kályhakészítésben találta és találja meg a mai napig, mely szerint művészi szakmának tekinthető. Nagyon szép és egyedi, igazi hozzáértő kézimunkát igényel, és a formavilág annyira változatos, hogy szinte végtelennek tekinthető. Ám arra is figyelmeztet, hogy minél díszesebb egy kályha, annál több karbantartást igényel, így a rendelőknek alaposan átgondolt tervek alapján érdemes meghoznia a végleges döntését.

Időközben kályhakészítő és kéményseprő szakképesítést is szerzett az Országos Kályhakészítő és Kéményseprő Egyesületnél (AŞFOCH), de elmondása szerint itt csak papírokat kapott, az igazi tapasztalatot a nagybátyja mellett eltöltött nyarakon szerezte meg. Tapasztalatait oktatóként is átadhatta másoknak a megyesi kályhagyárban, ahol főként a gyakorlat fontosságára hívta fel a résztvevők figyelmét: a kézzel való munkáéra az elgépiesedett világban, hisz ez adja meg a szakma igazi szépségét.

Szóba került kicsit a kályharakás története is, mely egészen Kínáig nyúlik és Európában a németek révén honosodott meg. Az 1970–80-as évek kemencéit előbb a vaskályhák, majd a cserépkályhák váltották fel. Az utóbbi évtizedben jelentősen modernizálódott ez a szakma is, a

Bátori Attila vizesblokkos kandallója

legtöbb kályhát átalakították központi fűtéses rendszerűvé – sőt, nagyon sok helyen a kályha szerepét átvették a fűtőtestek.

Bár igen praktikusnak bizonyulnak a modern rendszer vívmányai is, de a hagyományos cserépkályhák ár-minőség-teljesítmény arányban még mindig dobogós helyet érdemelnek. Ez olyan alternatív fűtési rendszer, amely tüzelőanyag kívül semmitől, sem áramtól,

sem víztől nem függ, így Sándor az egyik legjobb fűtési rendszernek tartja a cserépkályhákat.

Haladni a korral – a modern központi fűtéses rendszerek

Második interjúalanyom, **Bátori Attila** a kályhás szakmát Szilágyi Lajos székelyhídi kályhás mestertől tanulta, aki mellett évekig inaskodott, hogy ellesse a szakma csínját-bínját. A hobbi komoly hasznára vált, hisz munkái során is vízvezetéssel, fűtésszereléssel foglalkozott, foglalkozik, így ez a szabadidős tevékenység sok plusztudással gazdagítja szakértelmét. Egy kényszerpihenő során – mikor megszűnt aktuális munkahelye – hat hónapos képzést is elvégzett Nagyváradon. Ám szerinte a képzés csak formalitás, hivatalos papírt ad az ember kezébe, de az igazi tudást mindenki gyakorlat, tapasztalat útján szerzi meg.

Attilát mindig is vonzották a modern technikák, így az elmúlt évtizedben ő ezeket a technológiákat igyekszik megtanulni, alkalmazni, ha szabadideje engedi. Modern megoldásokban nincs is hiány: a piaci kínálat végelethetetlen, vannak beltéri vizesblokkos kandallók és spórok is – amelyek mellett, hogy nagyon mutatósak, kitűnő és költséghatékony megoldást jelenthetnek azoknak, akik nem szeretnék kazánházat építeni.

Elmondása szerint inkább az idősebb generáció tagjai azok, akik jobban ragaszkodnak a hagyományos cserépkályhás fűtéshez, a fiatalok nyitottabbak az új dolgokra, hisz változnak az idők és vele az igények is. Míg régen egy családban akár három generáció is együtt élt egy kisebb szobában

és konyhában, valamint a tisztaszobát csak ritka alkalmakkor a vendégnek fűtötték be, ma ez már elképzelhetetlen. Egyre nagyobb terekre van igény, melyet be is laknak az emberek, így a fűtési rendszernek is ezekhez az igényekhez kell alkalmazkodnia. Az új építésű lakások szinte már elképzelhetetlenek padlófűtéses rendszer nélkül, ez mára a lakás egyik alaptartozéka lett.

Kielégíteni minden igényt

– a hagyományos és a modern ötvözet

Bár igen fiatal, **Balogh Sándor Attila** mégis hivatalos engedéllyel ellátott kályhás céget tudhat magáénak, amelyről büszkén és a szakma iránti nagy szeretettel beszél.

Érdekes egybeesés, hogy – Péter-Pakó Sándorhoz hasonlóan – itt is szó esik az autószerelői képzésről, amit végül felülír a kályhakészítés iránti szeretet. A szakma Sándor édesapja által lopja be magát szívébe, akivel tizenegy éves korától kezdve egészen annak haláláig együtt dolgozik, amikor csak teheti. 2001-ben, amikor tizennyolc éves, meghal a szeretett édesapja, így a fiú egyedül marad, egyedül tanul, dolgozik tovább. Idővel okleveleket szerez a szakmában, és 2019 óta hivatalosan bejegyzett céget tudhat magáénak, melyre a kályhakészítő és kéményseprő egyesület minden évben hivatalos engedélyt bocsájt ki év elején.

Emellett lelkesedésben sincs hiány, hisz nemrégiben is részt vett egy orosz szervezésben történő képzésen a Moldovai Köztársaságban, amelyen a modern ökotüztérrekről tanultak a résztvevők.

Ez olyan alternatív fűtési rendszer, amely tüzelőanyag kívül semmitől, sem áramtól, sem víztől nem függ, (...)

A siker alapköve Sándor szerint a rengeteg befektetett idő, munka, energia és tanulás, hisz a szakmai színvonalhoz az embernek meg kell fizetnie a tanulópénzt is. Ami szerinte talán a legfontosabb ebben a szakmában, az a folyamatos változás – így az ember csak kitartó tanulás és képzés révén tudja tartani az iramot. A hagyományos technikák mellett modern tervezőprogramokkal is dolgozik, hogy minden igénynek meg tudjon felelni.

Amilyen változatos a szakma, annyira változatosak az igények, a hagyományos cserépkályhák mellett megjelenik a modernebb kályhákra való igény is, melyek azonban sokkal drágábbak, így ez a tényező igencsak megrostálja az ügyfélkört. A nagyobb igényekkel az elvárások is igencsak megnövekednek, a tehetősebb ügyfelek manapság már referenciamunkákat

Péter-Pakó Sándor hagyományos cserépkályhái. A kályhacsempék mintázata az úgynevezett kapus vagy kisablakos, megépítésük közös trükkje, hogy a homorítással nagyobb a hőleadó felületük

kérnek a kályhámesterektől. Igények ide vagy oda, a szakma talán legjobb része Sándor szerint a vizsajelzésekben rejlik. Akkor érzi igazán az ember, hogy jó, hasznos dolog, amit nap mint nap csinál.

Szó esik a cégről is, melyről igen büszkén mesél, hisz változatos tevékenységkörökkel szinte minden igényt képesek kielégíteni: foglalkoznak kályharakással, felújítással és átrakással, kandallók és modern tűzterek beépítésével, kerámia és inox kémények rakásával, tisztításával, általános állapotfelméréssel, valamint működési engedélyek kiadásával és legnagyobb bánatára tüzesetek utáni kárfelméréssel is. Ez mindig nagyon fájdalmas dolog szakmai szemmel nézve, hisz megfelelő odafigyeléssel ezek az esetek nagy többségben elkerülhetőek lennének.

Fő a biztonság

– fűtési biztonsági kisokos

A legfontosabb a biztonság, ebben mindhárom megkérdezett szakember tökéletesen egyetértett. Legyen szó hagyományos vagy modern fűtési rendszerről, a legfontosabb szabály az odafigyelés, valamint következetesség.

A hagyományos rendszereknél a fő hangsúly a kéményeken van, melyet törvénybe foglalva is meg-

Balogh Sándor Attila által rakott kályha. A méret mindig a helyiség légköbméretétől függ – minden köbmétert egy csempefelület fűt

találhatunk: minden kéményt évente kötelezően ki kellene tisztítani és karban kellene tartani. Ezzel megelőzhetőek lennének a kéménytűzek, amelyeknek sokszor teljes lakások válnak martalékká és amelyek az éves tüzeseteknek szinte 90%-át teszik ki.

Gyümölcsöző együttműködés. A minőségi munkát végző Balogh Sándor Attila alkalmanként ugyanazzal a csempegyártóval dolgozik össze

Ezen kívül nagyon fontos a kályhák és egyéb fűtőtestek karbantartása is, mely által megelőzhető ezek eldugulása. Lényeges még a tüzelőanyag, mely legjobb esetben legalább kétéves, száraz fa kellene legyen.

A modernebb központi fűtéses rendszereknél több tényező is alapvető biztonsági szempontot jelent: a fűtésszezon kezdetén elengedhetetlen a csapok, nyomás, pumpa és a hőszabályzó (termostát) ellenőrzése, a rendszer vízzel való feltöltése, valamint a kiegyenlítő tartály levegővel való feltöltése. Áramkimaradás esetén pedig rendszertől függően két megoldás létezik: vagy a tüzet oltjuk el, vagy a rendszert kapcsoljuk ki, ezáltal elkerülve, hogy felfőjön, felrobbanjon a kazán, leégjen a pumpa, gőzkicsapás keletkezzen vagy komoly csőtörés alakuljon ki.

Utánpótlás – avagy mit rejt a jövő?

Érdekes módon a biztonság témakörre mellett az utánpótlás témájában is igen hasonló válaszokat kaptam a három megkérdezett kályhámestertől. A fiatalokat nem igazán vonzza a szakma, túl piszkos, túl sok a munka a hón áhitott szép végeredményig. Pályafutásuk során még nem igazán akadt jelentkező, aki inaként melléjük szegődött volna, hogy ellesse tőlük a szakmai fortélyokat, azonban a bizakodás mindhármuk hangjából kicsengett. Egyikük sem hiszi, hogy ez a szakma a kihalás szélén állna, hisz varázslatos módon azért mindig akad valaki, akit magával ragad minden rütségével és szépségével a kályhakészítés művészeté. Mert a tűz melegére talán még nagyobb szükségünk van és lesz a posztmodern kor elhidegült éveiben.

VÁNYA BLANKA

A Batori Attila által kiépített padlófűtés mellett szól az egészségi szempont is: a radiátorokkal szemben a padlófűtés nem keringeti ventilátor módjára otthonunkban a porszemcséket

Kezdjük sportvállalkozásokba – ifjúsági csereprogram Nagykágyán

Erasmus+ ifjúsági csereprogramot szervez Kezdjük sportvállalkozásokba a gazdasági fellendülés érdekében elnevezéssel, várhatóan 2021 tavaszán Nagykágyán a Székelyhídi Sasok Sportklub. A projekten 36 fiatal (melyből 14 NEET hátrányos helyzetű) fog részt venni hat országból: Észak-Macedóniából, Horvátországból, Litvániából, Magyarországról, Portugáliából és Romániából.

Az Európai Unió támogatásával megvalósuló ifjúsági csere során olyan műhelyek zajlanak, amelyek lehetővé teszik az üzleti terv teljes megismerését és megvalósítását (általános adatoktól a pénzügyekig). Ezenkívül előadások révén fedezik fel a résztvevő országok vállalkozói környezetét (sikertörténetek megosztása), illetve két nagyvárosi intézményben tett látogatás során. Ugyanakkor, a résztvevők kérdőívvel beazonosítják majd a vállalkozói szférával kapcsolatos véleményeket, így a következtetések elemzése által jobban átláthatják a vállalati szektort – különösen a sport terén.

Munkaerőpiaci elhelyezkedést segítő készségeket fejlesztenek

A fiatalok olyan tevékenységeken is részt vesznek, amelyek célja azon készségek fejlesztése, amelyek megkönnyítik elhelyezkedésüket a munkaerőpiacon. Így például megtanulnak megfelelő EuroPass önéletrajzot összeállítani, olyan szerkesztő programokat kezelni, amikkel logót, plakátot, névjegykártyát és szórólapot készíthetnek. Emellett blogbejegyzéseket írnak, alapvető számítógépes programokat tanulnak meg önállóan kezelni (Microsoft Word és Excel, Prezi, Canva platformok). Ezek a digitális, kreatív és vállalkozói készségeket fejlesztik, és mivel a program munkanyelve az angol lesz, így a nyelvi kompetenciák is fejlődnek.

„A projekt keretében interkulturális estet is szervezünk, amelyen a résztvevők bemutatják és megköszölik az országaikból hozott termékeket, illetve nemzeti kulturális esteket, amelyen a

csapatok bemutatják országukat, játékokat vezetnek le, táncokat tartanak, megfőzik régiójuk vagy államuk hagyományos ételeit” – nyilatkozta Erdei Imre, a szervező egyesület elnöke.

A sport is szerepet kap

A mobilitás során minden ország bemutatja azokat a hagyományos testmozgási formákat, amelyeket a lakosok korábban vagy jelenleg is gyakorolnak. Ezeket a résztvevők is kipróbálják. E tevékenységek révén a csoportok tudatosítják a rendszeres sportolás útján elért egészségesebb életmód fontosságát.

A résztvevők az ifjúsági csereprogram végén saját maguk által kitöltött részletes YouthPass tanúsítványban részesülnek.

ANTAL NOÉMI

Erasmus+

Diáktábort terveznek Szentmiklóson

Minden Bihar megyei, de főként érmelléki diák számára szeretne táborozási lehetőséget biztosítani – mondta el lapunknak Mocsár László, a Partiumi Oktatásért Egyesület elnöke. Hozzátette: a tábor megvalósítása maximálisan illeszkedik a szervezet célkitűzéseire. Jelenleg a helyszín kiválasztása zajlik, de tavaszra már kézzelfogható munkálatok is várhatók, hiszen már vannak támogatók, akik e nemes ügy mögé álltak, illetve folyamatosan zajlik a további források keresése is. A Partiumi Oktatásért Egyesület a környékbéli, főként tanügyben dolgozó, a tanügyért tenni akaró embereket fogja össze. Az egyesület célja ugyanakkor az érmelléki, Bihar megyei és tágabb körben a partiumi oktatás ügyének a felkarolása.

CSERVID LEVENTE

Sziasztok Pajtikák!

Végre újra az iskolapadban ülhetünk. Hosszú idő után ismét együtt tanulhatunk az osztálytermeinkben. Úgy látom, hogy ti is örültök ennek. Ám az iskolai élethez hozzátartozik a móka és a kacagás is. Erre jó alkalom a farsang. Azt a feladatot kaptátok ebben a hónapban, hogy képzeljétek el a

farsangi jelmezeteket maszk nélkül. Sokan kedvet kaptatok a jelmeztervezéshez. Két verset is kaptam tőletek, ezeknek külön örülök. Gratulálok minden ügyes rajzoló-nak és versírónak! Zelk Zoltán versével kívánok nektek vidám tavaszvárast!

KÓPÉ

GOMBOS ANASZTÁZIA (IV. B osztály)

KUTASI ISTVÁN KRISZTIÁN (IV. B osztály)

BALÁZS MIRIAM (I. E osztály)

DOMBI EVELIN (I. E osztály)

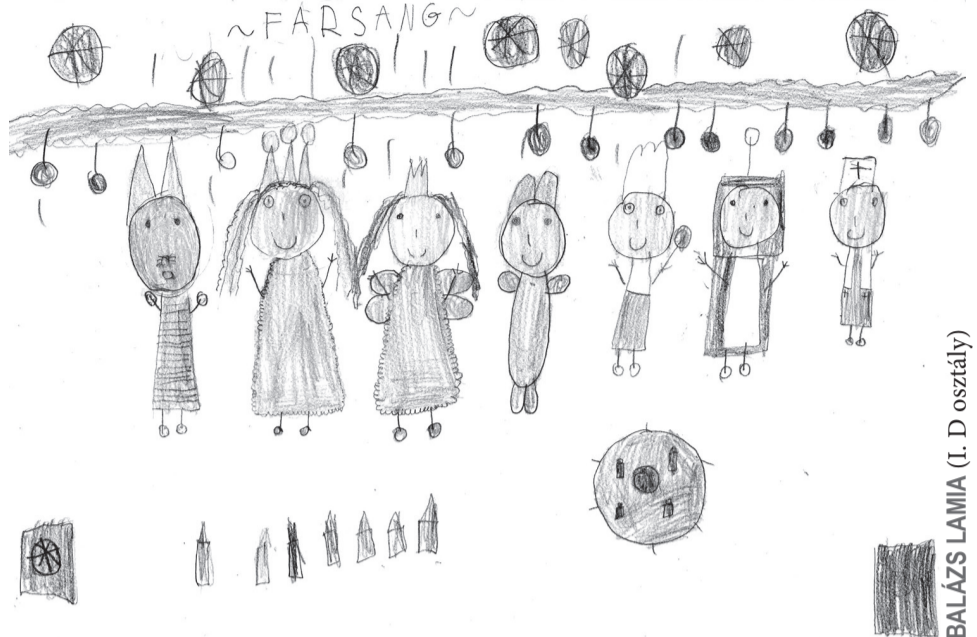

EGERESI INGRID (előkészítő o., Érolaszí)

SISKA BERNADETT (IV. B osztály)

KÓPÉ ÜZENETE: az oldalon a hozzám beküldött gyerekrajzoknak csak egy válogatását láthatjátok, az összes beküldött alkotásokat hiánytalanul megtalálhatjátok az erhangja.ro/havilap honlapon!

BALÁZS LAMIA (I. D osztály)

BÖSZÖRMÉNYI FABIÁN (I. D osztály)

Tavaszi dal

ZELK ZOLTÁN

Egy, kettő, három, négy,
kis őzike, hová mégy?
– Elég, hogyha tudom én:
tavasz elé futok én!

Egy, kettő, három, négy,
te kis nyuszi hová mégy?
– Se erdőbe, se rétre:
a szép tavasz elébe!

Egy kettő, három, négy,
te kis madár vígan légy:
olyan szép dalt daloljál,
szébb legyen a tavasznál!

Farsang

Itt van a farsang, itt van már,
Minden gyermek várja már.
Én lettem a medúza,
Úszok az árral lazulva.

BALOGH BERNADETT
(IV. B osztály)

A farsang

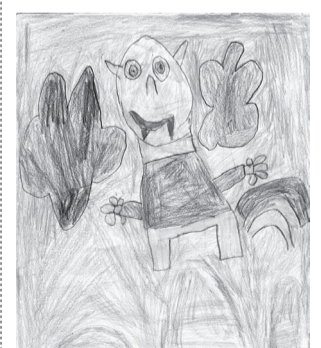
Itt a farsang ideje,
finom fánk sütése.
Sütünk fánkot habosat,
bulizunk jó nagyokat.

GOMBOS ANASZTÁZIA
(IV. B osztály)

KANALAS BARBARA (I. D osztály)

DEMÁN JÁZMIN (IV. B osztály)

BALÁZS ÁDÁM RICARDO
(előkészítő osztály)

PÓRA PATRIC (III. D o.)

HORVÁTH DENIS (előkészítő o.)

Visszatérés az iskola padjaiba

A gyerekek a személyes jelenlét által gazdagabb módszertárral sajátíthatják el a tudást

1 Az online szünetekben néha valaki unatkozik, vagy van, aki azzal tölti, hogy videókat néz. Sokkal vagányabb, amikor az iskolában szünet van, focizol, labdázol, focgócskázol, beszélgetsz a barátaiddal. A tornaórák is sokkal jobbak, gyakorlatilag minden órát könnyebb megérteni. A zeneóráknál sem az van, hogy egy képernyőnek énekelisz. Röviden összefoglalva, könnyebb tanulni és a barátaiddal is tölthetsz időt.

Kovács Vivien (IV. B osztály): „Szerintem az online oktatás sokkal rosszabb volt, mivel nem találkoztunk egymással, a tanárt nem értettük meg annyira, többször kikapcsolt a mikrofon vagy kidobott a rendszer. Most, hogy megvünk iskolába, találkozhatunk egymással is, szünetben játszhatunk, jobban

megértjük a tanár magyarázatát. Szerintem így sokkal jobb.”

Papp Regina Kincső (V. B osztály): „Azért örülök, hogy visszamehettünk az iskolába, mert jobban meg tudjuk tanulni az anyagokat és nem kell egész nap a gép előtt ülni. Azért is jó az iskolában, mert a barátaimmal a szünetekben sokat játszhatunk és találkozhatunk végre.”

Rácz Bettina és Fodor Tünde (XII. C osztály): „A hagyományos oktatás számos szempontból előnyösebb, mint az online oktatás, főleg számunkra, végzős diákoknak. Nagy elvárásaink voltak a tizenketedik osztályra tekintve, mégis két lépéssel hátrébb indultunk. Eleinte örültünk az online oktatásnak, viszont hamar rájöttünk arra, hogy semmi sem pótolhatja az általunk

megszokott iskolát. Hiányoztak a barátaink, a tanárainktól kapott motiváció és a közösen eltöltött idő. Visszatérésünknek köszönhetően talán behozhatjuk lemaradásainkat. Így már a tanóráink is produktívabban telnek, és a szüneteink is hosszabbak. Mindemellett több emléket és tudást szerezhetünk. Egyre közelebb van az érettségi, és számunkra óriási segítség volt az, hogy visszateherhettünk az iskola padjaiba.”

Így látják az online oktatást a tanulók, akik a képernyő elé voltak kényszerítve több hónapra. Most még talán bepótolható, ami kimaradt. Folytassuk és fejezzük be a második félévet személyes jelenléttel a tantermekben! Jó tanulást és kitartást kívánok mindenkinek!

PÜSÖK JULIANNA

Móka, élet, vidámság Szentmiklóson

A kalandos eljegyzéstörténetben a menyasszony admirálisnak hitt édesapjáról kiderül, hogy csak színész...

Rejtő Jenő Az *admirális* című bohózatát láthattuk az érmihályfalvi Móka színjátszó csoport előadásában a hegyközszentmiklósi kultúrotthonban február 13-án, szombat este. Igaz, csak félig telhetett meg a kultúrház, hiszen kevés néző vehetett részt az előadásban a járványhelyzet okozta korlátozások miatt – betartva a szabályokat, üres székek és kézfertőtlenítés –, de aki eljött, jól érezte magát.

Az *admirális* egy eljegyzés történetét mutatja be, aho-va Olga kisasszony, maga a menyasszony, meghívja a tengerenagynak hitt édesapját, akiről talált egy fényképet – persze kiderült, hogy színész. A történetben Olga édesanyja ráveszi a férfit, játssza el az admirális szerepét, illetve közben megjelenik a főtitisz felesége is.

A Móka színjátszó csoport szívesen játszik vígjátékot, drámát, kabarét, de zenés műfajt is. A társulat alapító-

rendezője, Szabó János, a társulatról és a darabról folyó beszélgetés során elmondta, hogy az előadással három hónapig készültek, illetve a bemutató tavaly szeptemberben volt, amikor enyhültek a korlátozások – ezt sikerült felújítani januárban. Ezt az átdolgozott változatot láthatta most a közönség. **Fellépő szereplők:** Bárónő – Felvinczi Dolly, Grófnő – Boros Emőke Blanka, Olga – Keresztesi Judit, Bozsik – Musteán Sándor, Dr. Szép – Varga István, Ferenc – Gyenge Attila, Kapitány – Kecskés Zoltán, Irma – Vaida Júlia, Kamarás Kristóf – Szabó János.

Már húsz éve van együtt a csoport, amelyet tavaly májusban ünnepeltek volna egy gálával. Bár nemcsak a gála, de több egyéb program is elmaradt, mint például a szilveszteri kabaré is, hálásak lehetünk, hogy azóta újra lehetőség adódott megörvendeztetni a közönséget.

BÉRES ANGÉLA

Egy sárga kiskocsi

Rupárcsics Jolán (szül. Sedevi Jolán) unokáinak és unokáival közösen kitalált és azután a lányunoka kérésére papírra vett meséje

Egy sárga kiskocsi állt a domboldalon, az út szélén, az erdőtől nem messze. Itt-ott rozsdá marta és a festék is sok helyen lepattogzott róla. Egyedül volt és nagyon fájt a szíve. Már nem bírta felmenni a domb tetejére, a gazdája megharagudott. Már úgyis régen le akarta cserélni új, csillogó kiskocsira, most már tényleg itt az ideje – gondolta, és sorsára hagyva a kiskocsit elment, vissza se nézett.

– Mi lesz? – kérdezte szomorúan. – Már semmi hasznom. Itt esz majd meg a rozsdá.

Este sokáig bámulta a csillagokat, nehezen aludt el. És akkor csoda történt. A Jótündér odament hozzá, megérintette a varázspáncéljával és azt mondta:

– Ezután egyedül is tudsz majd menni, érteni fogod a fák, füvek, virágok, madarak, állatok és minden más élőlény beszédét. És nem leszel többé szomorú.

Reggel, amikor felébredt, valóban úgy lett minden, ahogy a Jótündér mondta. Lassan elindult fel a dombra, először félve, aztán gyorsabban. Csodálkozott és boldog volt. Elérte az erdőt. Egy nagylombú fa hívta:

– Gyere ide, Sárga kiskocsi, itt olyan a lombjaim alatt, mint egy nagy sátor. Itt biztonságban leszel, nem áztat az eső, nem éget a nap.

Odament a lombok alá, és akkor látta, hogy mellette folyik a kis patak. Értette a csobogását:

– Szia, Sárga kiskocsi! Jó lesz itt neked. Én majd hozom a híreket.

A patak partján karcsú sárgaliliomok lengedeztek, nézegették magukat a víz tükrében. A fűben fehér csillagvirágok nyitogatták szirmaikat. Nagy, hímes szárnyú pillangó repült oda. Csodálkozva nézte a Sárga kiskocsit, rászállt és bemutatkozott.

– Szia! Én a pillangó vagyok, és te?

– Én a Sárga kiskocsi.

– Hová repülsz?

– Itt a csillagvirágokban megbúvó harmatcseppekből akarok inni. Majd máskor is erre jövök. Szólok mindenkinek, hogy itt vagy, látogassanak meg.

Zümmögő méhraj közeledett. A rétről jöttek, tele virággal, egy közeli fa odvába gyűjtötték a mézet. Ők is megálltak, köszöntötték a kiskocsit. Városi rokonai már meséltek ilyen kerekeken guruló „házakról”. Közben a pillangó szólt a madaraknak, a fecsegő szarka pedig gyorsan értesítette az állatokat. Hamarosan népes sereg gyűlt össze. A madárkák a kocsi belsejében nézelődtek, csipogtak, csacsogtak, szórakoztatták a kiskocsit. A süni nagy bölcsen a kocsi alatt telepedett le, a nyuszi, róka koma, a mackócsalád, sőt a farkas-barkas is körülülték a kiskocsit. A mókuscsalád a kocsi tetején ugrabugrált. Még a félénk özikék is idejöttek. A kiskocsi me-

sélt nekik a nagyvárosról, ahol a házak magasabbak, mint az erdő legmagasabb fája, a tengerről, ahol olyan rengeteg nagy a víz, hogy nem lehet a végét látni, a hajókról, amik óriási úszó házak, és az emberekről, akik jók is, gonoszak is és, sajnos hamar elfelejtik, ha valaki jót tesz. Mint az ő gazdája. Mennyit száguldozott vele, távoli helyekre, kirándulni a barátokkal, vitte a munkába, a gyerekeit iskolába, és mi a hála? Ha a Jótündér nem segít, még mindig ott búslakodna egyedül az útszélen. Most meg mennyi barátja van! És biztosan szeretik, mert itt ugrabugrálnak, röpködnek körülötte, mesélnek, kérdegetik erről-arról. Egyszer csak két fáradt madárka szállt a kocsi tetejére. Pihegtek szegénykék, alig bírtak megszólalni.

– Helló! Mi vagyunk a messziről jött madárkák. Elindultunk világot látni, de nagyon elfáradtunk. Megengeded, hogy itt kipihenjük magunkat?

– Persze! Boldogan – mondta a sárga kiskocsi.

– Köszönjük!

Hálából, a közeli virágos rétről hozunk ide virágmagvakat, mondták a messziről jött madárkák. Hátha idetalál majd az a gumicsizmás, zöldmellényes kislány, aki a nagymamájával ibolyát szed az erdőszélen. Hadd örüljön majd a sok virágnak. Lassan este lett, itt-ott csendesebb, máshol, ahol a sötétben is láto állatkák élnek, zajosabb lett az erdő. A kiskocsi, még félálomban hallotta, ahogy a két szomszédos öreg fa beszélget egymással.

– Hallottad? Az öreg juhar odújában kismókus született. Lesz nagy ugrabugrás a keresztelőn. A kis pettyes ögzida meg már egyedül is elindult nézelődni.

– Igen. Hallottam. Te tudtad, hogy a patakban a pisztrángok úszóversenyt rendeztek? Az a gyors uszonyú, szeplős kis pisztrángkölyök lett az első, akinek sokan drukoltak.

Mind halkabbnak és halkabbnak tűnt a fák suttogása, a kiskocsi nagyot ásított és arra gondolt, milyen jó, hogy nincs egyedül. És hogy milyen fontos a szeretet és az igaz barátság. Boldogan aludt el. Tudta, holnap újra eljönnek a barátai, többé nem lesz egyedül és nem lesz szomorú.

Hát Kittikém, én ennyire emlékszem. Tudod, hogy kezdődött: Matyival mentünk az uszodába és meglátott egy ütött-kopott sárga kiskocsit.

– Nézd mama! Milyen fura kiskocsi! Vajon kié lehet?

Este a mese helyett elkezdünk mesélni a kiskocsiról. Egy-egy mondatot én, párat ő. Aztán elmondtam neked is, és te is tétellel hozzá ezt-amazt. Azt biztosan tudom, a messziről jött madárkák te, a pisztrángok úszóversenyét Matyi találta ki. A többire nem emlékszem, melyikünk mit is mondott. De hát az már mindegy. Ha még eszedbe jut valami, írd hozzá.

Az érmelléki föld szerelmese

Nagy Barna agrármérnök a mocsár- és lápvilág eltűnése után létrehozta saját „oázisát”

Ízes beszédű, két lábbal a földön járó, sokat megélt ember, akinek soha eszébe sem jutott elhagyni szeretett szülőföldjét, a varázslatos Érmelléket. Ilyennek ismerem meg beszélgetőtársamat, Nagy Barna agrármérnököt. Tarcán született 1950-ben, sok víz lefolyt azóta az Éren, s nagyon sok minden megváltozott, ám a Nagy családban generációk sora foglalkozott és foglalkozik gazdálkodással, földműveléssel.

– Honnan ez a ragaszkodás a szülőföldhöz, a gazdálkodáshoz?

– Dédapám, nagyapám és apám is földet művelt, belőle élt. Emlékszem azokra a nyári hajnalokra, amikor a szalmával bélelt szekérekben ébredtünk öcsémekkel, hisz a mezőn a munka napkeltevel kezdődött. A reggeliről édesanyánk gondoskodott, aztán a rézsűn legeltették a tehenet, vagy vezethették, amikor munkára fogták. Iskolába szerettem járni, és az órán mindig odafigyeltem, ez helyettesítette a tanulást. Sosem voltam kitűnő tanuló, anyám nagy bánatára egyszer sem dicsekedhettem a vasárnapi istentisztelet után, hogy az ő fia jutalomkönyvet kapott volna a tanév végén. Tanítás után jobb volt a sok gyerekkel, voltunk majdnem ötvenen, focizni, bebarangolni a környéket, madárfészkeket rabolni, vagy fű-

rödni a Rózsás-tóban. Abban úszni is tudtunk, de csak mert sekély volt a vize, leért a kezünk a fenekére. Arra is emlékszem, amikor a hatvanas években bevezették az áramot a faluba, épp egy vércséfészek kifosztása volt soron, egy magas jegenyefán, onnan láttuk, hogy próbálják az utcai lámpákat. Rohantunk haza megnézni mi az a hol megjelenő, hol eltűnő fényesség.

Az általános iskola végeztével, a szalontai mezőgazdasági szakiskolába felvételiztem. A jelentkezésemet apám szorgalmazta, a felvételi előtt kivitt az állomásra, felültetett a vonatra, amit Váradon váltani kellett. Először hagytam el szeretett szülőfalumat. Ott álltam a bizottság előtt, mulatságukra kézzel, lábbal magyarázva a kapott román irodalomtételt. A matematikai feladat megoldásával viszont kivívtam elismerésüket, meg is kérdezték, ki volt a tanárom és én büszkén említettem Bóde Emma tanárnő nevét. A tőle kapott tudásra még az egyetemi évek alatt is alapozhattam, ahol az a mondás járta, hogy akinek sikerül a matematika vizsgája, már agrármérnöknek érezheti magát.

– Mesélne kicsit a szalontai évekről?

Hálásan idézi fel és előszerezettel készít fényképeket Nagy Barna, akit a gyökerei kötnek

– Onnan hazaszöktem, arra gondolva, hogy tárt karokkal vár a család. Anyám esetében így is volt, viszont a mindig szigorú apám a kiadós ebéd után rögtön visszaparáncsolt, bandukolhattam gyalog a köves úton az érselendi állomásig. Hamar beleszótam a szalontai életbe, olyannyira, hogy társaim engem bíztak meg apró-cseprő ügyek intézésével, amikre nem is voltam rest. Én mentem az igazgatóhoz, amikor egy-egy engedélyt kellett kérni, bármit. Előfordult, hogy azzal próbált lerázni, nincs amivel aláírja, erre én az ingzsebemből előhúztam egy golyóstollat, hogy nem baj, van nálam. Társaim ezért főnöknek, serifnek neveztek el. Az elméleti tudás mellett sok volt a gyakorlat, az intézmény rendelkezett állattenyésztő teleppel, gyümölcsösökkel, szőlőskerttel, veteményessel és kiterjedt szántófölddel. Az is előfordult, hogy arra kaptuk a jegyet, hogy hány szőlővessző fakadt meg az általunk ültetettek közül. Jól fogott ez, amikor hazakerülve a körtvélyesi állami gazdaság egyik farmjának vezetője lettem, mert a kertészetet és szőlészetet bízták rám. Az idősebb dolgozók meglepetésére, még azt is meg tudtam mutatni, hogyan kell a szőlőt és a gyümölcsfákat metszeni.

– Meg is kérdeztem volna, milyen volt a munkába állás, de hát gyermekkor óta dolgozik.

– Igen, de nem tettem le arról, hogy tovább tanuljak, kis kitéréssel, amiben a katonáék is benne voltak, a szilágysomlyói középiskolában leérettségiztem. Második nekifutásra harmadikként jutottam be a Kolozsvári Mezőgazdasági Főiskola levelező tagozatára. Akkor már komolyan vettem a tanulást, vizsgaidőszak

előtt két-három hónapot Kolozsváron töltöttem felkészüléssel. Öt év múlva a megszerzett mérnöki diplomával ott folytattam, ahol eddig is, bár ki akartak nevezni igazgatónak, ragaszkodtam hozzá, hogy azt csináljam, amihez értek. A felépített melegházakban hatezer tonna paradicsom is megtermett, nyolcvan ember dolgozott a kezem alatt, akikhez nyaranta kétszáz napszamos csatlakozott. Ahhoz mindig ragaszkodtam, hogy ne tanulókkal, fegyverekkel, katonákkal dolgoztassak, inkább a helybélieknek adtam munkát. Aztán jött 1989, visszaadták az államosított földeket, édesanyám és apám is visszakapott tíz-tíz hektárt, azt kezdtük el művelni. Azt el kell mondanom, hogy a parasztembernek sosem volt pénze, apámnak legálábbis. Sosem szenvedtünk hiányt, mert a háztájiból mindig volt mit a tejbe aprítani, édesanyám jó gazdaszony volt, beosztással éltünk, de pénz az nem volt. Emlékszem, amikor leszedtük és eladtuk a paprikát, az árából rögtön földet vett apám, pedig akkor már inkább mindenki szabadult tőle. Szóvá is tette a tanácselnök, hogy nem jól gondolkodik, fejet kéne cserélniük. Apám a visszakapott földek birtokában meg is említette neki, ugye kár lett volna fejet cserélni.

– Jelenleg 12 ezer hektár földet művelnek. Hogyan jutottak ideig?

– Lehetőség volt, kölcsönből megvettem az első traktort. Arra nagyon büszke vagyok, hogy annak idején egy szőget sem hoztam magammal a régi munkahelyemről. Apám példáját követve, a megmunkált földek jövedelmét mindig valamibe befektettem. Volt olyan év, hogy csak egy ekére futotta, de annak is nagyon örültem. Nehéz szakma

ez, de ha még egyszer kéne választani, sem választanék mást. Az, hogy a föld megnyit terem, nagyban függ az időjárástól. A pénzből az adósságot törlesztettem és a munkások bérét fizettem, ez volt mindig az első. Amikor volt miből, mindig vettem valamit a gazdasághoz. 2010-ben árverésre bocsájtották a faluban lévő, lepusztult géppalómást, ezt is sikerült megvenni, de akkor már tudtam, lesz aki folytatja a megkezdett munkát. Tibi fiam, akit gyermekkorától vittem magammal a mezőre, megszerette a gazdálkodást, az apja példáját követte, Kolozsváron agrár-

mérnököt végzett. Ezelőtt négy évvel adtam át neki a gazdaság vezetését. Nem szólok bele semmibe, de azért rajta tartom a szemem a dolgokon és örömmel látom, jól gazdálkodik a zömében árendába vett 12 ezer hektáron. Bence unokámmal pedig tárcsázást, vetést, boronázást játszunk, bár még csak nyolc éves, már mindennek tudja a sorát és azt is, hogy a parcella végeit előbb kereszbe kell szántani, mert ott fordul a traktor a hosszanti barázdára.

– Nem unalmasak a sok munkához szokott embernek a csendes eseménytelen napok?

– Nem, nem szoktam unatkozni. Most épp kiállítást tervezek azokból a képekből, amelyek bemutatják, hogyan lett a lepusztult géppalómásból egy minden igényt kielégítő telephely, és készülnek azok a képek is, amelyek a Pénzgödörölje néven ismert terület változását mutatják, amióta megvettem és visszaadtam a természetnek. Nézzé csak meg, ezt mindent én készítettem, mindig velem volt a fényképezőgép.

Nézem a képeket. Az önerőből létrehozott 13 hektáros visszamocsarasított terület egy része nyílt víz, madarak, sárga virágok, sás, nád, gyékény, a lecsapolással életterülettől megfosztott, most visszacsalogatott buja flóra, jellegzetes fauna. Csendes költőhelye ez a récéknek, gémekeknek, tikhódinak (szárcsa). A fényképek tanúsága szerint volt év, hogy hattyúcsapat pihent meg itt átutazóban. Nagy Barna azt is elárulta, hogy bár lencsevégre nem kapható, de a tóhoz látogatók, ha szerencsésük van, a bölömbika bűgő hangját is hallhatják. De ez már egy másik történet.

RUPÁRCSICS JUDIT CSILLA

Fametszés a szalontai iskolai évek alatt

